

mere granskning. På denne baggrund er det ekstra ærgerligt, at bogen på mange måder har fået et så kalejdoskopisk præg. Meget kan forklares af, at andre kriterier end »væsentlighedskriteriet« har gjort sig gældende bogens anledning taget i betragtning. Men det ændrer ikke ved, at en mere konsekvent anvendelse af dette kriterium kunne have frembragt en mere mindeværdig jubilæumsbog.

Jesper Vahr
Stud.scient.pol.

Brian Girvin (ed.), *The Transformation of Contemporary Conservatism*, London: Sage Publications, 1988, 232 s.

Inden for rammerne af den europæiske samarbejdsorganisation for politisk videnskab, ECPR, afholdes der hvert år en conference, hvor en række arbejdsgrupper behandler afgrænsede emner. Når disse arbejdsgrupper er særligt vellykkede, udgives de fremlagte papers i mere eller mindre bearbejdet form i fagets tidsskrifter eller som selvstændige publikationer. Forlaget Sage har gennem de senere år stået for en række af sådanne bogudgivelser. Den foreliggende bog er et eksempel på resultatet af denne arbejdsproces, idet en ECPR-workshop i Göteborg i april 1986 handlede om »Conservative Parties' Adaptability and Change in Western Democracies«.

Bogens redaktør, der er tilknyttet University College, Cork i Irland, har samlet ni bidrag fra denne workshop og forsynet dem med en indledning. De enkelte kapitler behandler konservatismen i Storbritannien, Frankrig, Den tyske Forbundsrepublik, Holland, Østrig, Skandinavien (Norge og Sverige), Spanien og USA. Endelig er der et sammenlignende kapitel om det sociale grundlag for de konservative partier i Vesteuropa. Bogen angives af være det første bind i en serie om konservatismen i liberale demokratier i dag.

Udgangspunktet for bogen er, at konservatismen i perioden efter 1979 har vundet en række valg, hvilket har fået mange til at betegne 1980'erne som konservatismens årti. Denne opfattelse er blevet bestyrket af en række ændringer af den politiske dagsorden og nye tendenser i de politiske beslutninger. En kritik af velfærdsstaten er vokset frem, den offentlige sektor er blevet udsat for angreb, de offentlige udgifter og skatterne er søgt begrænset, privatiseringer er gennemført og generelt er den udbredte konsensus omkring kollektivistiske løsninger, som keynesianismen og socialdemokratiet har stået for, blevet røkket. Efter 30 år, hvor de venstreorienterede har domineret den politiske udvikling, er de konservative gået i offensiven!

På denne baggrund stiller bogen spørgsmålet, om konservatismens succes er udtryk for en fundamental forandring af konservatismen, og hvilke virkninger en sådan forandring kan have i de vestlige lande.

Konservatismen blev som politisk ideologi født som en modstand mod de omfattende og hastige forandringer af samfundet, som moderniseringen indebar.

mere granskning. På denne baggrund er det ekstra ærgerligt, at bogen på mange måder har fået et så kalejdoskopisk præg. Meget kan forklares af, at andre kriterier end »væsentlighedskriteriet« har gjort sig gældende bogens anledning taget i betragtning. Men det ændrer ikke ved, at en mere konsekvent anvendelse af dette kriterium kunne have frembragt en mere mindeværdig jubilæumsbog.

Jesper Vahr
Stud.scient.pol.

Brian Girvin (ed.), *The Transformation of Contemporary Conservatism*, London: Sage Publications, 1988, 232 s.

Inden for rammerne af den europæiske samarbejdsorganisation for politisk videnskab, ECPR, afholdes der hvert år en konference, hvor en række arbejdsgrupper behandler afgrænsede emner. Når disse arbejdsgrupper er særligt vellykkede, udgives de fremlagte papers i mere eller mindre bearbejdet form i fagets tidsskrifter eller som selvstændige publikationer. Forlaget Sage har gennem de senere år stået for en række af sådanne bogudgivelser. Den foreliggende bog er et eksempel på resultatet af denne arbejdsproces, idet en ECPR-workshop i Göteborg i april 1986 handlede om »Conservative Parties' Adaptability and Change in Western Democracies«.

Bogens redaktør, der er tilknyttet University College, Cork i Irland, har samlet ni bidrag fra denne workshop og forsynet dem med en indledning. De enkelte kapitler behandler konservatismen i Storbritannien, Frankrig, Den tyske Forbundsrepublik, Holland, Østrig, Skandinavien (Norge og Sverige), Spanien og USA. Endelig er der et sammenlignende kapitel om det sociale grundlag for de konservative partier i Vesteuropa. Bogen angives af være det første bind i en serie om konservatismen i liberale demokratier i dag.

Udgangspunktet for bogen er, at konservatismen i perioden efter 1979 har vundet en række valg, hvilket har fået mange til at betegne 1980'erne som konservatismens årti. Denne opfattelse er blevet bestyrket af en række ændringer af den politiske dagsorden og nye tendenser i de politiske beslutninger. En kritik af velfærdsstaten er vokset frem, den offentlige sektor er blevet udsat for angreb, de offentlige udgifter og skatterne er søgt begrænset, privatiseringer er gennemført og generelt er den udbredte konsensus omkring kollektivistiske løsninger, som keynesianismen og socialdemokratiet har stået for, blevet røkket. Efter 30 år, hvor de venstreorienterede har domineret den politiske udvikling, er de konservative gået i offensiven!

På denne baggrund stiller bogen spørgsmålet, om konservatismens succes er udtryk for en fundamental forandring af konservatismen, og hvilke virkninger en sådan forandring kan have i de vestlige lande.

Konservatismen blev som politisk ideologi født som en modstand mod de omfattende og hastige forandringer af samfundet, som moderniseringen indebar.

Konservatismen var af natur defensiv og søgte af modvirke de radikale ændringer som fulgte med nationalismen, industrialiseringen, sekulariseringen, liberalismen og demokratiet. Den kunne være direkte reaktionær med et ønske om at skrue udviklingen tilbage, men i perioden mellem 1870 og 1914 blev højrekræfterne i mange tilfælde ændret fra at være en isoleret og selvsupplerende elite til at blive en politisk bevægelse, som efterhånden accepterede det politiske demokrati og arbejdede for at bevare traditionelle og nationale værdier gennem en pragmatisk reformisme. Konservatismen var stadig i defensiven over for den fremvoksende arbejderbevægelse, men demonstrerede en høj grad af tilpasnings-evne og forstod med held af appellere til mange menneskers indgroede uvilje mod alt for pludselige ændringer af det tilvante. Fascismens og nazismens fremvækst var på sin vis også udtryk for en modernisering af højrekræfterne, men disse ideologiers autoritære værdier og afstandtagen fra demokratiet markerede et brud med den reformistiske konservatisme. Deres nederlag svækkede efter 1945 højrekræfterne i almindelighed og konservatismen i særdeleshed.

Hvad er så det karakteristiske for »the contemporary conservatism«, og hvori består dens »transformation«? Bogen giver ikke klare svar på disse spørgsmål, udover at konservatismen altså er gået fra defensiven til offensiven. De enkelte kapitler er naturligt nok optaget af de særlige forhold i de lande, som de behandler, og disse kapitler synes ikke at være styret af nogen fælles problemstilling og slet ikke af et fælles begrebsapparat. Bogen mangler også et afsluttende kapitel, hvor de mange enkeltanalyser samles op. Det nærmeste, man kommer et svar, findes derfor i Brian Girvins indledning.

Girvin fremhæver her, at »neo-konservatismen« er vokset ud af en politisk og intellektuel kamp med det nye venstre, de sociale bevægelser og feminismen. Denne kamp har antaget forskellige former og har ført til adskillige varianter af konservatisme, men et fælles træk synes at være en tendens til at komme over en indbygget spænding eller direkte modsætning mellem konservatisme og liberalisme. Den moderne konservatisme kan karakteriseres ved dens syn på den måde, hvorpå samfundet skal forandres, idet man har betonet stabiliteten, bevarelsen af traditionelle værdier og en rolig tilpasning af det bestående til nye forudsætninger. Det er nok dette Samuel Beer tænker på med udtrykket »equilibrium without purpose«. Den moderne liberalisme kan derimod karakteriseres ved dens syn på, hvordan samfundet skal indrettes, idet man har ønsket at tilgodese individet over for kollektivet og markedet over for staten. Transformationen af den moderne konservatisme, dens ændring i retning af »neo-konservativ« ideologi, består nu i en forening af de konservative værdier og det liberalistiske samfundssyn. Medens konservatismen oprindeligt blev født som en modstand mod liberalismen, har den i dag forenet sig med den i kampen mod en stadig mere omfattende velfærdsstat og muligheden for dennes udvikling i retning af en egentlig socialisme.

Denne karakteristik kan næppe betegnes som opsigtsvækkende, og den dækker ganske godt den danske konservatisme, som dog nok har været hurtigere til at finde sammen med liberalismen end konservatismen i mange andre vestlige lande. Det mest interessante i bogen – men også slørende for besvarelsen af de rejste spørgsmål – er derfor analysen af de forskellige former, hvorunder denne for-

ening er sket i de enkelte lande, og af de mangeartede forhold, som har udskudt eller ligefrem forhindret den. En teori om denne foreningsproces, dens forudsætninger og vanskeligheder gives der nemlig ikke i bogen, og den hjælpes ikke meget på vej af den komparative analyse af vælgertilslutningen til konservative partier i Vesteuropa. En sådan teoridannelse forudsætter også, at liberalismen defineres mere præcis, således at den ikke i Vesteuropa står for individualisme og frigørelse af markedskræfterne, medens den i USA står for kollektivismen og New Deal!

Palle Svensson
Institut for Statskundskab

Knut Heidar, *Partidemokrati på prøve. Norske partieliter i demokratisk perspektiv*, Oslo: Universitetsforlaget, 1988, 197 s., Nkr. 198,00.

Ligesom i Danmark har man i Norge diskuteret de politiske partiers udvikling: Hvorfor virker partierne anderledes, end de gjorde engang, er de i krise, går vi mod amerikanske tilstande? Og hvad betyder denne udvikling for demokratiets funktionsmåde?

Knut Heidar fra Institutt for Statsvitenskap i Oslo har med denne undersøgelse villet tage hul på i hvert fald en del af disse problemstillinger ved at undersøge de politiske partiers eliter og deres syn på politik.

Det er der kommet en på mange måder god og interessant bog ud af. Og der er ingen tvivl om, at en del af Heidars resultater også har relevans for Danmark og de danske politiske partier.

Begrundelsen for at koncentrere sig om partieliterne er forskningsøkonomisk: Der er mange måder at studere partier og deres funktionsvaretagelse på; man må bestemme hvilket niveau i organisationen, man vil beskæftige sig med, hvilke former for partiaktivitet, man vil se på, og hvilke aktørgrupper, der er vigtige i den konkrete undersøgelse. Heidar har her ment, at det var rimeligt at koncentrere sig om de partier, der var repræsenteret i Stortinget, og at det var overkommeligt – og tilstrækkeligt – at se på partieliterne, som han definerer som personer på ledende poster samt deltagerne i partiernes landsmøder. Tanken har så været, at en undersøgelse af disse grupper ville give grundlag for at belyse, hvad der foregik i de norske politiske partier midt i 1980'erne, lige før stortingsvalget i 1985.

Heidar har naturligvis også haft behov for i sit projekt at se på partiernes forskellige organisationsstruktur, og han har deltaget i partiernes landsmøder. Dette sidste fortæller han ganske underholdende om – og en liste over de sange, der er blevet sunget de forskellige steder, dokumenterer kulturforskellene mellem de seks partier.

En af partiernes funktioner er rekruttering, dvs. fremskaffelse af personer, der kan fungere som kandidater, politikere og politisk udpegede på forskellige niveauer. Fordi organisationserfaring som regel er en vigtig ressource, når der skal